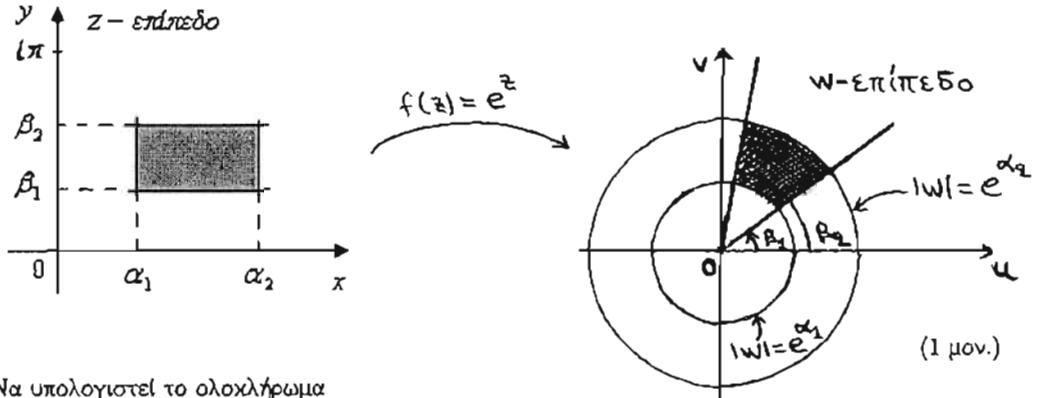

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ & ΦΤΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ
Επαναληπτικές Εξετάσεις στη Μιγαδική Ανάλυση

6 Οκτωβρίου, 2006

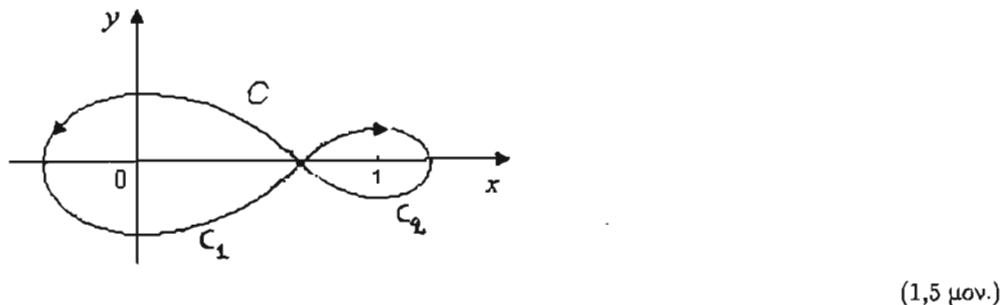
Θέμα 1. (α') Βρείτε την εικόνα του γραμμοσκιασμένου χωρίου του z -επιπέδου μέσω του μετασχηματισμού $f(z) = e^z$. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

(β') Να υπολογιστεί το ολοκλήρωμα

$$I = \int_C \frac{8z - 3}{z^2 - z} dz,$$

όπου C η καμπύλη του σχήματος.

Λύση.

(α') Ως γνωστόν, ο περιορισμός της $f(z) = e^z$ στη θεμελιώδη λωρδα

$$-\infty < x < \infty, \quad -\pi < y \leq \pi$$

είναι αφιφονοσήμαντη απεικόνιση. Οι καταχόριψες ευθείες $x = \alpha_1$ και $x = \alpha_2$ απεικονίζονται στους κύκλους $|w| = e^{\alpha_1}$ και $|w| = e^{\alpha_2}$ αντίστοιχα, ενώ οι οριζόντιες ευθείες $y = \beta_1$ και $y = \beta_2$ απεικονίζονται στις ημιευθείες $\text{Arg } w = \beta_1$ και $\text{Arg } w = \beta_2$ αντίστοιχα. Επομένως, το ορθογώνιο παραλληλόγραμμο του z -επιπέδου απεικονίζεται στο γραμμοσκιασμένο χωρίο του w -επιπέδου.

(β') (1ος τρόπος) Η καμπύλη C είναι η ένωση των απλών κλειστών και λείων καμπυλών C_1 και C_2 ,

όπου η C_1 είναι θετικά προσανατολισμένη και η C_2 είναι αρνητικά προσανατολισμένη. Επομένως,

$$\begin{aligned} I &= \int_{C_1} \frac{8z-3}{z^2-z} dz - \int_{C_2^-} \frac{8z-3}{z^2-z} dz \\ &= \int_{C_1} \frac{\frac{8z-3}{z-1}}{z} dz - \int_{C_2^-} \frac{\frac{8z-3}{z}}{z-1} dz \\ &= 2\pi i \left. \frac{8z-3}{z-1} \right|_{z=0} - 2\pi i \left. \frac{8z-3}{z} \right|_{z=1} \quad (\text{από τον ολοκληρωτικό τύπο του Cauchy}) \\ &= 6\pi i - 10\pi i = -4\pi i. \end{aligned}$$

(2ος τρόπος) Επειδή

$$\frac{1}{z^2-z} = \frac{1}{z(z-1)} = \frac{1}{z-1} - \frac{1}{z},$$

είναι

$$\begin{aligned} I &= \int_C \frac{8z-3}{z-1} dz - \int_C \frac{8z-3}{z} dz \\ &= -2\pi i (8z-3)|_{z=1} - 2\pi i (8z-3)|_{z=0} \quad (\text{από τον ολοκληρωτικό τύπο του Cauchy}) \\ &= -10\pi i + 6\pi i = -4\pi i. \end{aligned}$$

(3ος τρόπος) Τα σημεία $z=0$ και $z=1$ είναι απλοί πόλοι της συνάρτησης $f(z) = \frac{8z-3}{z^2-z}$ και ως γνωστόν

$$\text{Res}(f, 0) = \lim_{z \rightarrow 0} z \frac{8z-3}{z(z-1)} = \lim_{z \rightarrow 0} \frac{8z-3}{z-1} = 3,$$

$$\text{Res}(f, 1) = \lim_{z \rightarrow 1} (z-1) \frac{8z-3}{z(z-1)} = \lim_{z \rightarrow 1} \frac{8z-3}{z} = 5.$$

Επομένως, από το θεώρημα των ολοκληρωτικών υπολογίων έχουμε

$$I = 2\pi i \text{Res}(f, 0) - 2\pi i \text{Res}(f, 1) = 6\pi i - 10\pi i = -4\pi i.$$

■
Θέμα 2. (α') Διατυπώστε και αποδείξτε το θεώρημα του Liouville. (1 μον.)

(β') Υποθέτουμε ότι η f είναι ακεραία συνάρτηση και ότι $\lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0$. Δείξτε ότι $f(z) = 0$, για κάθε $z \in \mathbb{C}$. (1,5 μον.)

Απόδειξη.

(α') Για τη διατύπωση και την απόδειξη του θεωρήματος του Liouville παραπέμπουμε στο βιβλίο του Δ.Χ. Κραββαρίτη "εφαρμοσμένη μαγανική ανάλυση" (Θεώρημα 6.8.2, σελίδα 176).

(β') Επειδή $\lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0$, υπάρχει $R > 0$ τέτοιο ώστε $|f(z)| < 1$, για κάθε $|z| > R$. Εξάλλου, επειδή η f είναι συνεχής συνάρτηση στο συμπαγές σύνολο $K = \{z : |z| \leq R\}$, η f θα είναι φραγμένη. Δηλαδή, υπάρχει $M > 0$ τέτοιο ώστε $|f(z)| \leq M$, για κάθε $|z| \leq R$. Επομένως, έχουμε

$$|f(z)| < M+1, \quad \text{για κάθε } z \in \mathbb{C}.$$

Η f λοιπόν είναι μία ολόμορφη και φραγμένη συνάρτηση στο $\mathbb{C}$. Άρα, από το θεώρημα του Liouville η f είναι σταθερή συνάρτηση. Όμως από την υπόθεση είναι $\lim_{z \rightarrow \infty} f(z) = 0$ και αυτό συνεπάγεται ότι $f(z) = 0$, για κάθε $z \in \mathbb{C}$.

Θέμα 3. (α') Βρείτε τους πόλους των παρακάτω συναρτήσεων και προσδιορίστε την τάξη τους

$$(i) \frac{1}{z^2 \sin z}, \quad (ii) \frac{1}{1 + e^z}, \quad (iii) \frac{\sin z}{z^2 - z}.$$

(1 μον.)

(β') Να βρεθεί το ανάπτυγμα σε σειρά Laurent της συναρτησης

$$f(z) = \frac{1}{z-a}, \quad |z| > |a|,$$

όπου $a \in \mathbb{R}$ με $|a| < 1$. Χρησιμοποιώντας το ανάπτυγμα αυτό δείξτε ότι

$$\sum_{n=1}^{\infty} a^n \cos n\theta = \frac{a \cos \theta - a^2}{1 - 2a \cos \theta + a^2}.$$

(1,5 μον.)

Λύση.

(α') (i) Αν $f(z) = \frac{1}{z^2 \sin z}$, το 0 είναι ρίζα τάξης 3 της $\frac{1}{f(z)} = z^2 \sin z$ και επομένως το 0 είναι πόλος τάξης 3 της f . Τα $z_k = k\pi$, $k \in \mathbb{Z}$, $k \neq 0$, είναι απλοί πόλοι της f επειδή είναι απλές ρίζες της $1/f$.

(ii) Έστω $g(z) = \frac{1}{1 + e^z}$. Επειδή

$$1 + e^z = 0 \Leftrightarrow e^z = -1 \Leftrightarrow e^z = e^{i\pi} \Leftrightarrow e^{z-i\pi} = 1 \Leftrightarrow z - i\pi = 2k\pi \Leftrightarrow z = (2k+1)i\pi, \quad k \in \mathbb{Z},$$

τα $z_k = (2k+1)i\pi$, $k \in \mathbb{Z}$, είναι απλοί πόλοι της g επειδή είναι απλές ρίζες της $1/g$.

(iii) Αν $h(z) = \frac{\sin z}{z^2 - z}$, το 1 είναι απλή ρίζα της $\frac{1}{h(z)} = \frac{z^2 - z}{\sin z}$ και επομένως το 1 είναι απλός πόλος της h . Επειδή

$$\lim_{z \rightarrow 0} h(z) = \lim_{z \rightarrow 0} \frac{\sin z}{z^2 - z} = \lim_{z \rightarrow 0} \frac{\cos z}{2z - 1} = -1,$$

το 0 είναι αιρόμενο ανώμαλο σημείο της h .

(β') Βλέπε Παράδειγμα 8.1.3 στο βιβλίο του Δ.Χ. Κραββαρίτη "εφαρμοσμένη μιγαδική ανάλυση", σελίδα 231.

■

Θέμα 4. (α') Να υπολογιστεί το γενικευμένο ολοκλήρωμα

$$\int_{-\infty}^{\infty} \frac{\cos x + x \sin x}{x^2 + 1} dx.$$

(1,5 μον.)

(β') Να βρεθεί ένας μετασχηματισμός Möbius $w = f(z)$ που να απεικονίζει το ημερήπεδο $\text{Im } z > \text{Re } z$ στο εσωτερικό του κύκλου $|w - 1| = 3$. (1 μον.)

Λύση.

(α') Είναι

$$\int_{-\infty}^{\infty} \frac{\cos x + x \sin x}{x^2 + 1} dx = \underbrace{\int_{-\infty}^{\infty} \frac{\cos x}{x^2 + 1} dx}_{J_1} + \underbrace{\int_{-\infty}^{\infty} \frac{x \sin x}{x^2 + 1} dx}_{J_2},$$

δποι τα γενικευμένα ολοκληρώματα I_1 και I_2 συγχλίνουν. Παρατηρούμε ότι

$$I_1 = \operatorname{Re} \left(\int_{-\infty}^{\infty} \frac{e^{iz}}{x^2 + 1} dx \right) \quad \text{και} \quad I_2 = \operatorname{Im} \left(\int_{-\infty}^{\infty} \frac{xe^{iz}}{x^2 + 1} dx \right).$$

Θεωρούμε τη συνάρτηση $f(z) = \frac{e^{iz}}{z^2 + 1}$. Το $z = i$ είναι ο μοναδικός πόλος της f που βρίσκεται στο άνω ημιεπίπεδο. Επειδή το $z = i$ είναι απλός πόλος,

$$\operatorname{Res}(f, i) = \frac{e^{iz}}{(z^2 + 1)'} \Big|_{z=i} = \frac{e^{iz}}{2z} \Big|_{z=i} = \frac{e^{-1}}{2i}.$$

Επομένως

$$I_1 = 2\pi i \frac{e^{-1}}{2i} = \frac{\pi}{e}.$$

Θεωρούμε τώρα τη συνάρτηση $g(z) = \frac{ze^{iz}}{z^2 + 1}$. Το $z = i$ είναι ο μοναδικός πόλος της g που βρίσκεται στο άνω ημιεπίπεδο. Επειδή το $z = i$ είναι απλός πόλος,

$$\operatorname{Res}(g, i) = \frac{ze^{iz}}{(z^2 + 1)'} \Big|_{z=i} = \frac{ze^{iz}}{2z} \Big|_{z=i} = \frac{e^{-1}}{2}.$$

Επομένως

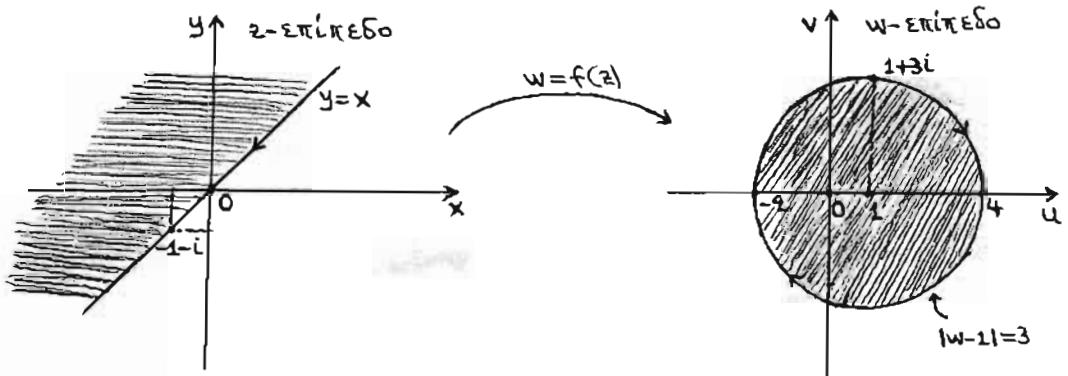
$$I_2 = \operatorname{Im} \left(2\pi i \frac{e^{-1}}{2} \right) = \frac{\pi}{e}.$$

Άρα,

$$\int_{-\infty}^{\infty} \frac{\cos x + x \sin x}{x^2 + 1} dx = \frac{\pi}{e} + \frac{\pi}{e} = \frac{2\pi}{e}.$$

(β') Αρχεί να βρεθεί ο μετασχηματισμός Möbius $w = f(z)$ που απεικονίζει τα σημεία $\infty, 0$ και $-1-i$ της ευθείας $y = x$ στο z -επίπεδο, στα σημεία $1+3i, 4$ και -2 αντίστοιχα του κύκλου $|w - 1| = 3$ στο w -επίπεδο. Δηλαδή,

$$(w, 1+3i, 4, -2) = (z, \infty, 0, -1-i) \Leftrightarrow \frac{[w - (1+3i)](4+2)}{(w+2)[4 - (1+3i)]} = \frac{1+i}{z+1+i} \Leftrightarrow w = \frac{(1+3i)z+4i}{z+i}.$$

Διάρκεια εξέτασης: 3 ώρες